

ΘΕΜΑ Α

A1.

α. Κόμμα Θεοτόκη σελ. 92-93 (Το κόμμα του Γ. Θεοτόκη... του πυρήνα των Αντιβενιζελικών)

β. Προσωρινή Κυβέρνησις Κρήτης (1905) σελ. 213-214 (Στο μεταξύ, η επανάσταση... προς τους επαναστάτες)

γ. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής σελ. 152 (Με βάση το άρθρο 11... περιουσίας των ανταλλαξιμών) επίσης, αναφορά του όρου στη σελ. 146 και στη σελ. 160.

A2.

α. **Σωστό** (σελ. 84)

β. **Λάθος** (σελ. 209)

γ. **Λάθος** (σελ. 220)

δ. **Λάθος** (σελ. 49)

ε. **Σωστό** (σελ. 54)

ΘΕΜΑ Β

B1. σελ. 142-143

"Η επιστροφή των προσφύγων... δρόμο της προσφυγιάς."

B2. σελ. 157

"Την αστική αποκατάσταση... ή επέκταση λιμανιών κ.α."

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. α. σελ. 78-79

Παρά την έντονη αντίδραση... αρχής της δεδηλωμένης το 1875.

β. σελ. 79 [ΡΥΘΜΙΣΗ]

«Η ιδέα ανήκε στο νέο... εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών.»

Στοιχεία από το ΚΕΙΜΕΝΟ Α ΠΗΓΗΣ:

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

- Σύμφωνα με το άρθρο του Χ. Τρικούπη «Τις πταίει;» στην εφημερίδα «ΚΑΙΡΟΙ» ο Γεώργιος Α΄ είναι ο κύριος υπαίτιος της πολιτικής αστάθειας που ταλανίζει τη χώρα.
- Ο βασιλιάς, παραβιάζοντας τους συνταγματικούς θεσμούς, έχει συγκεντρώσει την εξουσία.
- Ο Τρικούπης αποφεύγει να επιρρίψει ευθύνες στο λαό και τα πολιτικά κόμματα.
- Θέτει το δίλημμα: υποταγή στις βασιλικές αυθαιρεσίες ή επανάσταση.
- Οι πολιτικοί είτε είναι ανίκανοι να αντιτεθούν στη βασιλική απολυταρχία είτε είναι συνένοχοι υποβοηθώντας την αυταρχικότητα του Γεωργίου Α΄.

σελ. 79 [ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ]

«Αυτό θα στερούσε... μεταβολή του πολιτικού τοπίου.»

Στοιχεία από το ΚΕΙΜΕΝΟ Β ΠΗΓΗΣ:

- Με το «Βασιλικό λόγο» στη Βουλή (11 Αυγ. 1875), ο Γεώργιος Α΄ δηλώνει πως σέβεται τα λαϊκά δικαιώματα ως προς την εκλογή των βουλευτών.
- Αναγνωρίζει το «γράμμα και το πνεύμα» του Συντάγματος, στα οποία εδράζονται τα προνόμια των εκλεγόμενων βουλευτών.
- Εφόσον προϋποτίθεται, για την εύρυθμη λειτουργία του πολιτεύματος, η αναγνώριση της «δεδηλωμένης» εμπιστοσύνης της πλειοψηφίας του εκλογικού σώματος στους εκάστοτε αντιπροσώπους του Έθνους, δηλώνει ότι αποδέχεται την παραπάνω αρχή.
- Εν κατακλείδι, ο Γεώργιος Α΄ δηλώνει το σεβασμό του στην κατοχυρωμένη από το Σύνταγμα του 1864 αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, της ελεύθερης, δηλαδή, έκφρασης της λαϊκής βούλησης. Γι' αυτό η υιοθέτηση της «αρχής της δεδηλωμένης» αποτελεί «τομή» στην πολιτική ιστορία της χώρας, που μάλιστα οδήγησε σε συνολική μεταβολή του πολιτικού τοπίου.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. α. («στόχοι και περιεχόμενο»)

Η οριστική αντιμετώπιση... 40 στρέμματα για αρδευόμενα.

Στοιχεία από το ΚΕΙΜΕΝΟ Α ΠΗΓΗΣ:

Οι λόγοι που αποφάσισε η κυβέρνηση Κουμουندούρου τη σημαντική θεσμική αλλαγή της αγροτικής μεταρρύθμισης διακρίνονται σε:

Ι. Οικονομικούς

- το ελληνικό κράτος στοχεύει στην αύξηση των εσόδων του από την εξαγορά των «τσιφλικιών» από κεφαλαιούχους Έλληνες του εξωτερικού, από τράπεζες και εμπορικές ομάδες.
- επίσης, στοχεύει στην ενίσχυση του μικρο-μεσαίου οικογενειακού κλήρου και των φυτειών.
- η ενίσχυση των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων θα επιφέρει και ανάπτυξη των εμπορικών μονάδων, που – με τη σειρά τους – θα δανειοδοτούν ευκολότερα τους νέους μικροπαραγωγούς.

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

- με την πώληση των γαιών, το κράτος αποκτά νέες πηγές εσόδων από φόρους και δασμούς στο αυξημένο πλέον αγροτικό προϊόν των φυτειών, ενώ λόγω της αύξησης της παραγωγής θα μεγεθυνθεί και η επιχειρηματική δραστηριότητα.

II. Κοινωνικούς

- οι καταπατήσεις εθνικών και εκκλησιαστικών γαιών από μη δικαιούχους κλήρου γης, πρωτίστως στην Πελοπόννησο, επιφέρουν προστριβές και γι' αυτό το κράτος χαρίζει στις κοινωνικές αυτές ομάδες «λοχίδια» εθνικής γης.

Συμπέρασμα: Η αγροτική μεταρρύθμιση του Α. Κουμουνδούρου της περιόδου 1860-1880 στοχεύει στην παράλληλη ανάπτυξη της γεωργίας και της προώθησης της εκβιομηχάνισης.

(+) σελ. 43-44

Το αποφασιστικό βήμα... του κρατικού ενδιαφέροντος.

Στοιχεία από το ΚΕΙΜΕΝΟ Β ΠΗΓΗΣ:

- στόχος του Βενιζέλου ήταν η ενίσχυση του εθνικού φρονήματος των χωρικών-οπλιτών για την επικείμενη πολεμική αναμέτρηση (η Ελλάδα μετέχει του Α' Π.Π.)
- η προοπτική διανομής γης μεταξύ των χριστιανικών πληθυσμών της Β. Ελλάδας θα λειτουργούσε ως ενίσχυση του ελληνικού εθνικού προγράμματος
- ο αρχικός σχεδιασμός προέβλεπε να γίνει εκουσίως η μεταρρύθμιση με προγράμματα χρηματοδότησης και αργούς ρυθμούς
- ωστόσο ο «Εθνικός Διχασμός» υποχρεώνει την «Κυβέρνηση Εθνικής Άμυνας» να υιοθετήσει πιο ριζοσπαστικό πρόγραμμα που προέβλεπε υποχρεωτική απαλλοτρίωση των γαιών.

β. «υλοποίηση», σελ.44-45

Η αναδιανομή που έγινε ... (Ισπανία, Βουλγαρία κλπ)

Στοιχεία από το κείμενο Β της πηγής

- ως λύση επιλέγεται η αναπαραγωγή και στη Β. Ελλάδα του νοτιοελλαδικού προτύπου, που είχε ως βάση την τάξη των μικροϊδιοκτητών γης και την οικογενειακή αγροτική εκμετάλλευση.
- το πρότυπο αυτό είχε πρακτικά αποδειχθεί πως συμβάλλει στην ενίσχυση της κρατικής εξουσίας και τη σταθεροποίηση του πολιτεύματος .
- ως αποτέλεσμα προκύπτει η νομιμοποίηση της κυριαρχίας του ελληνικού κράτους στις «νέες χώρες» της Β. Ελλάδας.
- τελικά, η αγροτική μεταρρύθμιση άρχισε να υλοποιείται από το 1923 και μετά.
- η γη που διένειμε το κράτος ανήκε πριν σε Έλληνες μεγαλογαιοκτήμονες σε Τούρκους και Βούλγαρους, που είχαν αποχωρήσει στο πλαίσιο της ανταλλαγής των πληθυσμών – με βάση το σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας, που περιλαμβάνεται η Συνθήκη του Νεϊγύ (1919) και με βάση τη Σύμβαση της Λοζάνης (1923).

Επιμέλεια: Γιώργος Θεοδωράκης, Αντώνης Σαρρής